

ת"פ (תל אביב) 68373-03-23 - מדינת ישראל נ' מחמוד סוכר

ת"פ (תל-אביב-יפו) 68373-03-23 - מדינת ישראל נ' מחמוד סוכרשלוס תל-אביב-יפו

ת"פ (תל-אביב-יפו) 68373-03-23

מדינת ישראל

נגד

מחמוד סוכר

בית משפט השלוס בתל-אביב-יפו -יפו

[16.06.2025]

כבוד השופט איתי הרמלין

ע"י עו"ד שאול אשחר

ע"י עו"ד עופר רחמני

החלטה בבקשה לא להתיר לעד להעיד

1. הסניגור מבקש כי לא אאפשר לתביעה להעיד את עד התביעה מרסלו ארוך. זאת, משום שלטענת הסניגור התובע "זיהם" את עדותו של העד בפגישת ההכנה לעדות.

2. הרקע לבקשת הסניגור נעוץ בכך שסמוך מאד למועד שבו היה העד הרלוונטי אמור להעיד בפניי, העביר התובע לסניגור תרשומת בת שלושה עמודים מודפסים באותיות קטנות כסיכום דבריו של העד בפגישת ההכנה לעדות. הסניגור הצביע על כך שבסיכום זה כלולים דברים רבים שלא נאמרו על ידי העד בעדויות שנגבו ממנו במשטרה. הסניגור הביע חשש שהתובע הדריך את העד מה להעיד, ושמידע שצבר התובע במהלך המשפט "זלג אל תודעתו של העד". הסניגור גם התייחס לכך שהתובע הציג לעד במפגש ההכנה לעדות מסמכים שלא הוצגו לו בחקירת המשטרה.

3. הסניגור הפנה בבקשתו למקורות שונים שעניינם בפגישת הכנה לעדות ("ראיון עד"), אך לא הצביע על מקור כלשהו התומך בדרישתו למנוע מן העד שלטענתו "רוענן שלא כדין" להעיד במשפט.

4. התובע סבור כי לא נפל כל פגם במפגש ההכנה לעדות בינו לבין העד הרלוונטי, ומכחיש מכל וכל את הטענה שהשפיע על עדותו של העד ו"זיהם אותה". מפגש ההכנה נערך לדבריו בהתאם להוראות הנחית פרקליט המדינה 7.13 שעניינה ראיונות עם עדים. בין היתר ציין התובע כי בהתאם להנחיה זו ניתן להציג לעד בפגישת ההכנה לעדות מסמכים שלא הוצגו לו בחקירה, אך הוא קשור אליהם - כגון בכך שהשתתף ביצירת אותם מסמכים או בכך שקיבל אותם. בין היתר הוצגו לעד במפגש ההכנה תכתובות בקבוצת ווטסאפ שבה היה חבר ותכתובות שלו עם הנאשם. התובע הסביר שכיוון שהעד אינו מתגורר בישראל הוא ערך את הפגישה עמו סמוך לפני הדיון והיא הסתיימה כשעתיים לפני הדיון. כתוצאה מכך לא יכול היה לערוך (ולקצר) את התרשומת שערך במהלך המפגש והעביר אותה בשלמותה לסניגור. התובע טען בתגובתו כי בכך שלא הפנה את העד להשלמת חקירה פעל בהתאם לשיקול הדעת הנתון לו לפי הנחית פרקליט המדינה שנזכרה לעיל. לדבריו, החליט שלא להפנות את העד להשלמת חקירה כיוון שלא סבר שהדברים שאמר העד בראיון שונים באופן מהותי מאלה שאמר בחקירת המשטרה. לדבריו התובע, די בתרשומת המפורטת שהעביר להגנה כדי לאפשר לסניגור להתכונן לחקירת העד ולחקור את העד בניסיון לפגוע באמינותו על רקע השינוי הנטען בגרסתו.
5. התובע הפנה להחלטות של שופטים בבתי משפט מחוזיים שונים שבהן נקבע שבפגישת ההכנה לעדות מותר לתובע להציג לעד מסמכים הקשורים אליו שלא הוצגו לו בחקירה ולשאול אותו שאלות בעניינם ובלבד שהשאלות לא יהיו מדריכות (ת"פ (תל אביב) 40090/04 מדינת ישראל נ' ג'ד זאבי (החלטה בבקשה שבכותרתה שמו של מיכאל צ'רנוי מיום 1.1.2006) והחלטות אחרות באותה רוח). התובע אף הפנה להחלטות של שופטים בבתי משפט מחוזיים שבהם הורשחה התביעה להציג לעדים בעת עדותם בבית המשפט מסמכים הקשורים אליהם שלא הוצגו להם בחקירה ואף לשאול אותם בעניינם (ת"פ (מחוזי ירושלים) 417/97 מדינת ישראל נ' הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ (6.1.1999); ת"פ (מרכז) 17595-02-18 מדינת ישראל נ' נסים לסרי (29.12.2020) עמ' 1406 לפרוטוקול)).
6. התובע הביע פליאה על כך שהסניגור מזדעק כעת, אף על פי שהצגת מסמכים לעדים נעשתה גם בפגישות הכנה עם עדים אחרים שכבר העידו במשפט.
7. בשורה התחתונה סבור התובע כי לא נפל כל פגם בדרך פעולתו, שתאמה לדבריו את הנחיות פרקליט המדינה ואת פסיקת בתי המשפט, ולכן יש לדחות את בקשת ההגנה שלא לאפשר לעד להעיד, שהיא ממילא בקשה לסעד לא מידתי.
8. הואיל והצדדים העבירו לעיוני את התרשומת שערך התובע בעקבות פגישת ההכנה לעדות, ביקשתי מן התובע כי יפרט גם את השאלות שנשאל העד ולא רק את תשובותיו. זאת, בהתאם להחלטות בתי המשפט במקרים קודמים שבהם עלה חשש שנפל פגם בפגישת ההכנה לעדות (ראו: בש"פ 3221/12 פלוני נ' מדינת ישראל (1.7.2012) ובש"פ 1378/20 יניב זגורי נ' מדינת ישראל (7.4.2020)).
9. התובע העביר לעיוני את תרשומת הפגישה (הפעם בפורמט נוח לקריאה מבחינת גודל האות) ובצדה פירט במסמך נפרד את השאלות שנשאל העד. מתוך כארבעה וחצי העמודים שבהם סיכם התובע את דבריו העד בפגישת ההכנה לעדות, כשלושה עמודים הם בפרק של התייחסויות של העד למסמכים שהציג לו התובע בפגישה ולא הוצגו לו בחקירתו. יתר על כן, מפירוט השאלות ששאל בפגישה כפי שמסר התובע, עלה שגם בשליש של התרשומת שאינו מופיע בפרק של התייחסות למסמכים, חלק מן הפסקאות מסכמות דברים שאמר העד בהתייחס למסמכים שהוצגו לו.
10. לאחר העברת רשימת השאלות, ערכתי דיון עם הצדדים שבו התייחסו באופן פרטני לשאלות ששאל התובע את העד בפגישת ההכנה לעדות. את התייחסויות הצדדים ניתן לסכם בכך שהסניגור הסכים שהשאלות ששאל התובע את העד לפי התגובה שהגיש לבית המשפט ואין נוגעות למסמכים שלא הוצגו לו בחקירה היו שאלות שלגיטימי לשאול בפגישת הכנה לעדות, ובמקומות שסבר הסניגור שאין זה כך, תשובתו של העד אינה מזיקה לנאשם. עם זאת, יש לציין שהסניגור העלה חשש שהתובע לא תיאר נכונה בתגובתו את השאלות ששאל בפגישת ההכנה לעדות.

הכרעה

11. למען הסר ספק אציין בפתח הדברים שאת פירוטה הרב של התרשומת המסכמת את פגישת ההכנה לעדות אני זוקף לזכותו של התובע ולא לחובתו, שכן מדובר בצעד התורם לשקיפות וליכולת לשמור על הגנותם של ההליכים.
12. הסוגיה שבה עלי להכריע נשלטת על ידי הזכות היסודית להליך הוגן שהוכרה לכל הפחות בחלק ממופיעה כזכות חוקתית הנגזרת מכבוד האדם (מ"ח 3032/99 עמוס ברנס נ' מדינת ישראל (14.3.2002); ע"פ 5121/98 טור' רפאל יששכרוב נ' התובע הצבאי הראשי (4.5.2006)). בצד זאת, ממלאים תפקיד בהכרעה גם ערך בירור האמת במשפט והאינטרס הציבורי בענישת עבריינים.
13. כללי סדר הדין הפלילי עוצבו בהתאם למקרה הטיפוסי שבו עצמתם של גופי האכיפה עולה עשרות מונים על זו של הנאשם. כדי לאזן במידת מה אי שוויון קיצוני זה, נקבעו כללים דיוניים המקנים יתרון לנאשם. כך למשל, ההגנה מציגה ראיותיה אחרונה ומסכמת אחרונה. כמו כן, התביעה מחויבת לחשוף בפני ההגנה מראש את כל הראיות המצויות בידה ולפרט את רשימת העדים שיעידו מטעמה, בעוד ההגנה אינה מחויבת בכללים דומים.
14. השאלה הניצבת בפניי קרובה וקשורה ל"זכות להתגונן" שהוגדרה על ידי בית המשפט העליון כ"הזדמנות סבירה לגבש ולהציג קו הגנה ביחס לעבירה" (בש"פ 5881/15 מדינת ישראל נ' רונאל פישר (15.12.2015) וראו גם ע"פ 79/63 ציון עוזר נ' מדינת ישראל (7.8.1979)). כפי שהסביר אך לאחרונה בית המשפט העליון: "אחד מעמודי התווך של הזכות להליך הוגן היא זכות הנאשם להשיב באופן מלא לאישום נגדו... הזכות להתגונן באה לידי ביטוי מובהק גם באופן שבו עוצבו שלבי הליך המשפט הפלילי: בשלב הגשת כתב האישום, הנאשם הופך מודע לעובדות והעבירות המיוחסות לו ובהתאם קמה לו הזכות לקבל את מכלול הראיות שבידי המאשימה תולדת החקירה שהתנהלה בעניינו... כל זאת, עוד בטרם הנאשם נדרש למסור מענה מפורט לכתב האישום. היבט זה משקף את גישת הדין הפלילי, שלפיה לנאשם הזכות לבנות את קו ההגנה שלו בהתאם לחומר הראיות הנמצא בתיק. כמו כן, הבחנה זו משקפת את המעבר משלב החקירה הפלילית, שבו החשוד אינו מודע למכלול הראיות נגדו ומרווח הפעולה של רשויות אכיפת החוק רחב יחסית, לשלב המשפט הפלילי שבו "הקלפים" של המאשימה צריכים להיחשף בפני הנאשם..." (ע"פ 7218/22 טל אלמלח נ' מדינת ישראל (29.1.2025)).

15. לנוכח האמור לעיל ברור כי איסוף ראיות נוספות נגד הנאשם על ידי המדינה במהלך המשפט הוא צעד בעייתי המהווה חריג נדיר לכלל שלפיו החקירה מסתיימת במועד הגשת כתב האישום. בהקשר זה יש לומר כי חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 לא מזכיר כלל אפשרות של השלמת חקירה במהלך המשפט. סעיף 61 לחוק שכותרתו היא: "המשך החקירה" ממוקם בפרק שכותרתו: "הליכים שלפני המשפט". הסעיף קובע: "הועבר חומר החקירה כאמור בסעיף 60, רשאי היועץ המשפטי לממשלה או תובע להורות למשטרה להוסיף לחקור, אם מצא שיש צורך בכך לשם החלטה בדבר העמדה לדין או לשם ניהול יעיל של המשפט". בניגוד לדעה שנשמעה בפסיקת הערכאות הדיוניות^[1] אינני סבור שהתיבה: "לשם ניהול יעיל של המשפט" מלמדת כי סעיף זה חל גם לאחר הגשת כתב האישום. אינני מקבל גם את הטענה הנוספת המועלית בהנחית פרקליט המדינה 6.11 בעניין "השלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום", שלפיה השלמת החקירה לאחר הגשת כתב אישום מותרת כיוון שהחוק אינו אוסר אותה. זאת, שהרי עקרון חוקיות המנהל קובע כי מותר לרשות לפעול אך מכוח הסמכה מפורשת בחוק. עם זאת, בית המשפט העליון התייחס להשלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום - בנסיבות חריגות - כפעולה חוקית, וכך הפכה אפשרות זו לחלק מן הדין הישראלי (ראו למשל: בש"פ 1270/14 זוהר ששון נ' מדינת ישראל (20.3.2014); ע"פ 6808/18 פלוני נ' מדינת ישראל (16.5.2019); ע"פ 7900/11 אלי רייפמן נ' מדינת ישראל (11.2.2014)).

16. ואולם, במקרה שבפני כלל לא נערכה חקירה משלימה על ידי המשטרה, אלא עדותו של העד התרחבה מאד במפגשו עם התובע בפגישת ההכנה לעדות. הדין המחייב בעניינה של פגישה שכזו נקבע בע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' ד"ר איתמר בורוביץ (31.3.2005), שבו נקבע כי "תכליתו העיקרית של ריאיון שתובע רשאי לקיים עם עדו היא לרענן את זיכרונו של העד בקשר לדברים שנמסרו על-ידיו בשלב החקירה בשל הזמן הניכר שלרוב חולף מאז המועד שבו העד מוסר את הודעתו בחקירה ועד למועד שבו הוא מוזמן להעיד לפני בית-המשפט. ברם למוסד הריאיון יש גם תכליות נוספות: הוא מאפשר לפרקליט התביעה למלא את חובתו המקצועית, לעמוד באופן בלתי אמצעי על טיב עדיו ועל תרומתם לבירור האמת במשפט. כן הוא מאפשר לו להכין את עדיו לקראת הצפוי להם במשפט כדי להבטיח כי בעלותם על דוכן העדים ימסרו עדויות אמת מלאות ומפורטות. ריאיון מוקדם עם עד עשוי לתרום גם לייעולו של ההליך השיפוטי, ואף מבחינה זו יש לקיומו תכלית ראויה... ברם להכרה בלגיטימיות של מוסד הריאיון מתלווים גם חששות. כך, בין היתר, עלול להתעורר החשש שמא גלש הריאיון - הנערך במעמד צד אחד ובהיעדר אותם מנגנוני פיקוח וכללים מרסנים ומנחים הקיימים בנוגע להליך החקירה - מרענן זיכרון והכנת העד למתן עדותו להשגת ראיות חדשות אשר מקומה הטבעי הוא במסגרת החקירה. כן עשוי להתעורר החשש שמא בעטיו של הריאיון יתקשה בית-המשפט לעמוד על אמיתות עדותו של העד, בין היתר בשל הספק עד כמה נבעה עדות העד מזיכרונו החי ולא מכוחה של הדרכה מוקדמת... מחובתו של תובע לשקול ולקבוע, לאור נסיבותיו הקונקרטיות של המקרה הנתון, את גבול המותר והאסור בריאיונות שיקיים עם עדיו תוך שיקפיד להגביל את עצמו לגדר התכליות הלגיטימיות של מוסד הריאיון ויישמר מפני יצירת חשש לפגיעה בהליך בירור האמת במשפט ובהגנת הנאשם. בקביעת גבול המותר בכל ריאיון מוטל על התובע להתחשב, בין היתר, באופיו של העד, בתוכן גירסתו ובחשיבותה לצורך בירור המשפט, במידת החידוש שיש בגירסתו ביחס לאשר מסר בשלב החקירה וכן בשאלה כיצד תשפיענה השאלות שתוצגנה לעד בריאיון על תוכן תשובותיו במסגרת עדותו במשפט. למותר להדגיש כי על התובע להישמר מפני הדרכת העד באשר לתוכן גירסתו, וחלילה לו מלשים דברים בפיו. כן שומה עליו להיזהר מפני הרחבת מסגרתו של הריאיון מרענן זיכרון לכדי "השלמת חקירה" יזומה, ואם העד מוסיף בריאיון מיוזמתו פרטים עובדתיים חדשים, העשויים להיות רלוונטיים לכתב-האישום ומהותיים, בין לחיזוק עמדת התביעה ובין לתמיכה בהגנת הנאשם, מוטל על התובע לשקול אם בנסיבות העניין מן הראוי להפנות את העד להשלמת חקירה. מכל מקום, מוטל על התובע לתעד את אותם פרטים נוספים ומהותיים שמוסר העד בריאיונו ולהעבירם מבעוד מועד לידיעת הסניגוריה".

17. יש להדגיש כי תובע אינו מוסמך לפי הדין לבצע כל פעולות חקירה. ביצוע פעולות חקירה על ידי תובע מעמידו בסיכון שיוזמן בעצמו לחקירה כעד במשפט, והעניין מומחש היטב במקרה שבפנינו לנוכח הצורך לזהות אם העד הוסיף מיוזמתו את כל הפרטים המופיעים בתרשומת שערך התובע או שעשה זאת בתגובה לשאלות של התובע, ואם עשה זאת בתשובה לשאלות - מה היו אותן שאלות (כאמור לעיל, במקרה שבפנינו הסניגור פקפק בכך שהתובע הציג לעד את השאלות שדיווח שהציג לו ולא שאלות אחרות). זאת ועוד, ההפרדה המבנית בין הגוף החוקר לגוף התובע היא חשובה ביותר, שכן אחד מתפקידיה של התביעה הוא פיקוח על הגוף החוקר. על כך יש להוסיף את הסיכון הנגזר מן האופי האנושי שתובע שמנהל משפט ועורך השלמת חקירה יושפע מן הרצון לזכות במשפט, ולא יהווה חוקר אובייקטיבי המברר את העובדות מנקודת מבט ניטראלית (מרדכי קרמניצר, תפקידו של התובע בהליך פלילי, פלילים ה (1996), עמ' 173). על כל אלה יש להוסיף כי הפיכת מפגש הכנה לעדות להשלמת חקירה היא דרך פסולה לעקוף את המגבלות החמורות הקבועות בהנחיית פרקליט המדינה הספציפית העוסקת בהשלמת חקירה לאחר הגשת כתב אישום (6.11). מגבלות אלה קובעות בין היתר כי עריכת השלמה כזו מחייבת אישור של גורם בכיר כגון מנהל מחלקה בפרקליטות המדינה. כמו כן ההנחיה קובעת מגבלות מהותיות על האפשרות לקיים השלמת חקירה לאחר פתיחת המשפט כגון זו הקבועה בסעיף 8 להנחיה שלפיה: "במסגרת השיקולים להורות על השלמת חקירה, יינתן משקל לשאלה האם ניתן היה בשקידה סבירה לבצע את פעולת החקירה טרם הגשת כתב האישום. בנסיבות בהן ניתן וצריך היה לצפות ולהעריך את נחיצותה של החקירה טרם הגשת כתב האישום, ולא התחדש דבר בהקשר זה, הרי שכלל לא תבוצע השלמת חקירה למעט בנסיבות חריגות".

18. הנחיית פרקליט המדינה 7.13 שכותרתה: "ראיון עד" קובעת שבעת מפגש ההכנה לעדות "ניתן להציג בפני העד ראיות חפציות שלא הוצגו לו במשטרה, אם הצגתן קשורה לנושאים שעלו בעדותו, ובלבד שמדובר בראיות אשר העד היה שותף להכנתן; השתתף בעריכתן; היה צד להן, טיפל בהן, שלח אותן, קיבל אותן וכיו"ב; זאת, אלא אם נמצא כי הצגת הראיות בפני העד במסגרת הראיון עלולה להביא להשפעה פסולה על עדותו". הנחיה זו נסמכת בעניין זה על בש"פ 9849/06 צבי קרוכמל נ' מדינת ישראל (1.1.2007), שהיא החלטה שניתנה בבית המשפט העליון בדן יחיד בערעור בענייני חומר חקירה שעסק בשאלת העברתה להגנה של התרשומת שערך התובע בעת מפגש ההכנה לעדות, וההתייחסות המופיעה בה לשאלה מה מותר להציג לעד בשעת החקירה היא לכן הערת אגב בלבד. יתר על כן, באותו מקרה כל שהתבקשו העדים במפגשי ההכנה לעדות הוא לזהות קבצים ששייכים להם ולא מעבר לכך.

19. בניגוד להחלטות דיוניות של שופטים בבית המשפט המחוזי שאליהן הפנה התובע בתגובתו, אני סבור כי יש ליישם אחרת את הנחיות בית המשפט העליון בע"פ בורוביץ' שהובאו לעיל. גם אם כאמור בהחלטות בתי המשפט המחוזיים שאליהן הפנה התובע מותר לתובע להציג לעד במפגש ההכנה לעדות מסמכים הקשורים אליו שלא הוצגו לו בחקירה וזאת על מנת "לרענן" את זכרונו, עדיין אסור לתובע לשאול את העד שאלות כלשהן בקשר למסמכים אלה. זאת, כיוון שאם ישאל את העד שאלות אודות מסמכים שלא הוצגו לו בחקירה יתקיים החשש שהועלה בע"פ בורוביץ' שראיון העד יחרוג מ"רענון" עד להשלמת חקירה שאינה בסמכות התובע ועלולה לפגוע בזכויותיו הדיוניות של הנאשם. לאורך כל פסיקתו של בית המשפט העליון שזורה ההבחנה בין מפגש הכנת עד שבו עד מוסר דברים נוספים מיזמתו, שאז אין מדובר בהשלמת חקירה על ידי התובע, לבין מקרים שבהם התובע הוא שמוליק את העד בשאלותיו להרחבת עדותו או לשינוי גרסתו. עניין זה נדון למשל בהקשר של חובת התביעה להעביר להגנה מידע אודות השאלות שנשאל העד על ידי התובע בפגישת ההכנה לעדות (ראו: בש"פ 3221/12 פלוגי ובש"פ 1378/20 זגורי הנזכרים לעיל).

20. כאשר דנים בלגיטימיות של מפגש ההכנה לעדות שערך התובע עם העד במקרה זה, לא ניתן להתעלם ממספרן הרב של התוספות להודעותיו של העד במשטרה המופיעות בתרשומת שערך התובע, כפי שהדברים מפורטים בבקשת ההגנה. מדובר במקרה שבו כמות הופכת לאיכות, ומעבירה את מפגש ההכנה מחזקת "רענון" לחזקת השלמת חקירה. מן הראוי להזכיר בהקשר זה את הפרדוקס היווני העתיק הידוע כפרדוקס הערימה. פרדוקס זה עוסק בכך שגם אם גרגר חול יחיד אינו יוצר ערימה וקשה לקבוע מאיזה מספר גרגרי חול ניתן לדבר על ערימה, עדיין במקרים מסוימים אין מחלוקת כי קיימת ערימה (פרדוקס זה נזכר מספר פעמים בפסיקת בתי המשפט - ראו למשל רע"פ 6477/20 ניסו שחם נ' מדינת ישראל (15.11.2021)).
21. לנוכח ריבוי התוספות להודעות המקוריות וההתייחסויות שביקש וקיבל התובע מן העד למסמכים שלא הוצגו לו בחקירה, אני מוצא כי מפגש ההכנה לעדות חרג מגדר "רענון" עד ונכנס לגדר השלמת חקירה שנערכה ללא סמכות וללא קבלת אישור מתאים.
22. הסעד שאותו מבקש הסניגור הוא אכן כהגדרת התובע לא מידתי וגם אינו נכון משפטית. אזכיר בהקשר זה הערת אגב של השופט מני מזוז בבג"ץ 841/19 מדינת ישראל נ' בית המשפט המחוזי בתל אביב (8.4.2019) שלפיה: "לא נקבע בפסיקה כי העדר תיעוד כאמור (וכל שכן תיעוד קולי או חזותי), או פגם אחר בריאיון העד תוצאתו פסילת העדות; אדרבא, נקבע במפורש, כמצוין לעיל, כי תוצאות פגם כזה הן במישור משקל הראיה ולא בקבילותה. פסילה כזו, כפי שקבע בית משפט קמא, אינה עולה גם מהלכת יששכרוב, שעניינה ראיות שהושגו שלא כדין, ואף לא מחוק חקירת חשודים" (מדובר בהערת אגב שכן בג"ץ דן באותו מקרה בשאלה אם יש חובה לתעד בווידאו ראיונות עם עדים, והערה זו אינה רלוונטית כלל להכרעה). כפי שציין התובע בצדק, אין כל סיבה לבטל את הגשת הודעותיו של העד בחקירה שבוודאי לא הושפעו ממפגש ההכנה לעדות שערך התובע עם העד.
23. אמנם, כאמור לעיל, אין מקום לפסול את העד מלהעיד, אך במקרה זה גם אין מקום להסתפק בהתחשבות בכך שמפגש ההכנה לעדות שימש להשלמת חקירה בקביעת משקל העדות. בין היתר יש להתחשב בהקשר זה בכך שהערת האגב של השופט מזוז בבג"ץ בית המשפט המחוזי בתל אביב הנזכר לעיל נסמכה על ע"פ 840/79 חיים גבריאלי נ' מדינת ישראל (13.1.1981) וע"פ 685/81 הרצל אהרונ' נ' מדינת ישראל (21.3.1983), שניתנו שנים לפני חקיקת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו ושנים רבות עוד יותר לפני פסקי הדין בעניין בורוביץ' ויששכרוב ולפני עיגון בחקיקה של ההגנה מן הצדק ודוקטרינת פסילת הראיות שהושגו שלא כדין. את היחס העכשווי לזכות היסוד להליך הוגן מבטא פסק הדין בעניין אלמלח שניתן בעת האחרונה, ודברים מתוכו אודות "הזכות להתגונן" הובאו לעיל.
24. יש להסביר בהקשר זה כי הסניגור כבר חקר את מרבית עדי התביעה על בסיס מסד ראיתי מסוים שהיה מצוי בחומר החקירה בתיק. הסניגור לא יכול היה לדעת בעת חקירת העדים שהתובע יערוך השלמת חקירה שתשנה את היקף הראיות נגד לקוחו באופן מהותי. אילו היה יודע זאת, יתכן שלא היה מסתפק בחקירה הקצרה שבה חקר חלק מן העדים. יתר על כן, יתכן שאילו היה הסניגור יודע מראש כי העד ימסור את אשר מסר בהשלמת החקירה שערך התובע, היה נוקט בקו הגנה אחר מזה שנקט.

25. מן האמור לעיל עולה כי אם לאפשר לתובע להעיד את העד על דברים שהוסיף בהשלמה שערך התובע, תיפגע "הזכות להתגונן" של הנאשם.

26. לנוכח האמור לעיל, ותוך שאני מתחשב בהיקף הגדול מאד של התוספות להודעת העד בחקירה, אני קובע כי העד לא יוכל להעיד על דברים שהוסיף (יחסית להודעותיו במשטרה) במפגש ההכנה לעדות בתשובה לשאלות ששאל אותו התובע על מסמכים שהציג לו בפגישה זו אף על פי שלא הוצגו לו בחקירת המשטרה. כדי להגיע לתוצאה זו אין אף צורך לפנות להגנה מן הצדק שבה עסק ע"פ בורוביץ' הנזכר לעיל, אלא די לבוחנם בפריזמה של סעיף 77(א) לחוק סדר הדין הפלילי. סעיף זה קובע ש"לא יגיש תובע לבית המשפט ראיה ולא ישמיע עד אם לנאשם או לסניגורו לא ניתנה הזדמנות סבירה לעיין בראיה או בהודעת העד בחקירה, וכן להעתיקם, אלא אם ויתרו על כך". כיוון שמדובר בדברים שנמסרו לכאורה בהשלמת חקירה שנערכה ללא סמכות על ידי התובע בשלב מתקדם של המשפט ולאחר שהסניגור כבר חקר את מרבית עדי התביעה, אני רואה בהם דברים שלא ניתנה לנאשם הזדמנות סבירה לעיין בהם בטרם גיבש את קו הגנתו והציגו בבית המשפט (במענה שמסר לאישום ובחקירות הנגדיות שערך סניגורו לעדי התביעה שהעידו עד עתה), ולכן אין לאפשר לעד להשמיע במשפט כחלק מעדותו הראשית.

27. למעלה מן הצורך אציין כי גם בחינת המקרה במשקפי דוקטרינת ההגנה מן הצדק תוך שימוש במבחן התלת שלבי שנקבע בע"פ בורוביץ' הנזכר לעיל, מוליכה לאותה תוצאה. זאת, כיוון שעריכת השלמת חקירה ללא סמכות על ידי תובע בשלב מתקדם של המשפט היא פגם חמור בפעולת הרשות, ומתן אפשרות לתביעה להציג במשפט ראיות שהושגו באופן זה תפגע פגיעה חריפה בתחושת הצדק. הסעד מכוחה של ההגנה מן הצדק שישמור על האיזון הנכון בין שמירה על זכויות הנאשם ותקינות ההליך מזה לבין האינטרס הציבורי בבירור האמת ובענישת עבריינים מזה, הוא של מניעת העדת העד בחקירה הראשית על פרטים שמסר בחלק של פגישת ההכנה לעדות שהתנהל כהשלמת חקירה נעדרת סמכות ולא בביטול כתב האישום או במניעת העדתו המוחלטת של העד כבקשת הסניגור (לעניין האפשרות להעניק סעדים מכוחה של ההגנה מן הצדק שאינם ביטול כתב האישום ראו למשל: ע"פ 7621/14 אהרן גוטסדינר נ' מדינת ישראל (1.3.2017)).

28. אשר לדברים נוספים שהוסיף העד בפגישת ההכנה לעדות שלא בתשובה לשאלות על מסמכים שלא הוצגו לו בחקירה או כמענה לבקשת הסברים על מסמכים אלו - הסניגור לא כפר בלגיטימיות של הרוב המכריע של השאלות שהתובע דיווח ששאל את העד בפגישת ההכנה לעדות, ולגבי שאלה אחת שנראתה לו בעייתית אין לו התנגדות שהעד יוסיף את הפרטים כיוון שהם נוחים לו. לכן, בשלב זה, אני רואה בפרטים אלה ככאלו שהוסיף העד מיזמתו בפגישה עם התובע. לפיכך, אני קובע כי העד יוכל להעיד בעדותו הראשית על פרטים המופיעים בתרשומת פגישת ההכנה לעדות ושנאמרו לפי הטענה שלא על רקע הפנית שאלות או דרישת הסברים למסמכים שלא הוצגו לעד בחקירה. הסניגור יוכל כמובן לחקור נגדית את העד על עניינים אלה, ולטעון בעניינים בהמשך כפי הבנתו.

29. על מנת ליעל את ההליכים הצדדיים יכולים להסכים ביניהם שכתחליף לעדותו הראשית של העד במשפט יוגשו ההודעות שמסר בחקירת המשטרה בתוספת החלקים בתרשומת שערך התובע בעקבות פגישת ההכנה לעדות שאינם נגזרת של בקשת התייחסות למסמכים שלא הוצגו לעד בחקירת המשטרה.

המזכירות תשלח החלטה זו לצדדים.

ניתנה היום, 16 ביוני 2025, בהיעדר הצדדים.

[1] ת"פ (מחוזי תל אביב) 12935-02-17 מדינת ישראל נ' איתמר שמעוני (9.5.2018); ת"פ (שלום תל אביב) 18235-08-15 מדינת ישראל נ' נורית קפלן (1.3.2017).